

4) Учет разнообразия языковых уровней: создание учебных программ, которые учитывают различные языковые уровни учащихся и предоставляют возможность как начинающим, так и продвинутым студентам достичь успеха.

5) Доступность: обеспечение материала, простого для усваивания.

Принципы универсального дизайна, которые были изложены, включают «предоставление множества средств действия и самовыражения», «обеспечение множества способов взаимодействия» и «обеспечение множества средств представления». Они способствуют созданию образовательной среды, которая максимально инклюзивна и доступна для разнообразных студентов, учитывая их индивидуальные потребности, стили обучения и способности.

Можем сделать вывод о том, что использование принципов универсального дизайна в обучении иностранному языку имеет положительное влияние на процесс обучения и результат. Эти принципы позволяют создать более гибкую и разнообразную образовательную среду, в которой студенты могут находить оптимальные способы взаимодействия и представления информации, улучшая свои языковые навыки.

Кроме того, принципы универсального дизайна могут способствовать увеличению доступности образования для студентов с разными видами ограничений и потребностей, что соответствует принципам инклюзии и равенства образовательных возможностей.

Считаем, что внедрение принципов универсального дизайна в обучении иностранному языку представляет собой важный шаг в направлении создания более эффективных и доступных образовательных сред для всех студентов.

Библиографический список

1. Бельчик, М. А. Универсальный дизайн обучения / М. А. Бельчик, Е. А. Лазицкас // Актуальные вопросы профессионального образования = Actual issues of professional education : тезисы докладов II Международной научно-практической конференции, Минск, 11 апреля 2019 г. Белорусский государственный университет информатики и радиоэлектроники; редкол.: С. Н. Анкуда [и др.]. – Минск, 2019. – С. 37–38.
2. Универсальный дизайн в стратегии устойчивого развития государства // Архитектура и строительство. – 2017. – № 1. – С. 22.
3. Конвенция Организации Объединенных Наций о правах инвалидов [Электронный ресурс] : [принята резолюцией Генеральной Ассамблеи ООН 6/106 от 13.12.2006] – Режим доступа: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/disability.shtml. – Дата доступа: 10.09.2023.
4. Solange, L. M. Universal Design for Learning: Preparing Secondary Education Teachers in Training to Increase Academic Accessibility of High School English Learners [Electronic resource] / L. M. Solange // The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas. – 2012. – № 85 (6). P. 226 – 230. – Mode of access: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00098655.2012.693549>. – Date of access: 10.09.2023.
5. Center For Applied Special Technology [Electronic resource] : About Universal Design for Learning. – Mode of access: <https://www.cast.org/impact/universal-design-for-learning-udl>. – Date of access: 10.09.2023.

ВЫПРАБАВАННЕ ДАВЕРАМ: ТЭМА КАХАННЯ Ё АПОВЕСЦІ У. КАРАТКЕВІЧА “У СНЯГАХ ДРАМАЕ ВЯСНА”

Н. В. Гурская (Мінск, Беларусь)

У. Караткевіч – пісьменнік-рамантык, у творчасці якога адной з галоўных з’яўляецца тэма кахання. Нярэдка аўтар па-мастацку пераасэнсоўвае ўласныя любоўныя гісторыі, сам становіцца прататыпам закаханага героя. Герой аповесці “У снягах драмае вясна” (1957) так-

сама ў многім падобны на пісьменніка, што, як вядома, вучыўся з 1949 па 1954 год у “вялікім горадзе” Кіеве. “Карацей кажучы, пачалося гэта ў канцы лютага тысяча дзевяцьсот пяцьдзесят другога года ў вялікім горадзе, дзе былі помнікі і прыгожыя будынкі, зялёныя бульвары і ціхія хаткі на ўскраінах, дзе быў нават універсітэт, а значыцца, існавала гарластая і хударлявая, дасціпная і яхідная парода людзей, якіх завуць студэнтамі” [3, с. 3].

У аповесці адлюстраваны час, што папярэднічаў зменам у жыцці краіны. На гэтым фоне развіваецца каханне паміж студэнтамі Уладзіславам Берасневічам і Алёнкай. “Звычайны хлопец, звычайны нос, звычайныя вусны. Хіба што толькі вочы былі надзвычайныя, сінія-сінія, з доўгімі вейкамі, вельмі вялікія і задуменныя (абакраў нейкую дзяўчыну). Ды яшчэ ў постаці, зграбнай і стройнай, было шмат той маладой, прыгожай сілы, што здаецца некаторым лепшай за грацыю” [3, с. 4], – такім паўстае перад чытачом галоўны герой. Малады чалавек вучыўся на чацвёртым курсе ўніверсітэта, “глытаў кнігі”, таму меў добрыя веды ў самых розных сферах, асабліва ў сферы культуры, умеў бачыць прыгожае ў простых рэчах, быў даволі самаўпэўненым: “лічыў, што пераважная большасць дзяўчат глядзіць на яго з прыхільнасцю” [3, с. 4].

Разам з тым, Уладзіслаў крытычна ацэньваў любую сітуацыю, меў абвостанае пачуццё справядлівасці, заўсёды выяўляў сябе годным чалавекам, неабыякавым да ўсяго, што адбываецца навокал. Вельмі кемлівы і спрытны, Берасневіч валодаў арганізацыйнымі здольнасцямі, яму з лёгкасцю ўдалося наладзіць працу студэнтаў падчас нядзельніка. Менавіта тут хлопец, не раздумваючы, прыбег на дамапогу аднагрупніку, якога ледзь не прыціснула велізарная каменная пліта, здзейсніў сапраўды гераічны ўчынак, рызыкаваў жыццём: “Ён адчуваў, што хутчэй здохне, сплыве крывёй, будзе расплясканы, ніж кіне гэтую пліту” [3, с. 59].

На пачатку аповесці У. Караткевіч паведамляе чытачу, што Берасневіч “ніколі яшчэ не кахаў па-сапраўднаму”, але са з’яўленнем дзяўчыны па імені Алёнка ўсё змянілася. Знаёмства студэнтаў адбылося ў кватэры іх агульнага сябра Жэнькі: “Алёнка падала яму цёплую маленькую далонь, якая патанула ў яго руцэ, і зноў села. Ён толькі і паспеў пабачыць пушыстыя валасы над чыстым ілбом, міндалевідныя сінія вочы, маленькія прамыя нос, трошкі велікаватую ніжнюю губку, тонкую, дзіцячую яшчэ, шыю, агульны выраз чагосьці дзіцячага, нясмелага і, разам з тым хітрага” [3, с. 7]. З самых першых хвілін Берасневіч зразумеў “што, здаецца, ён загінуў, прапаў, памёр і гэтай дзяўчыне толькі і застаецца, што кінуць жменю зямлі на яго труну” [3, с. 7]. Думкі пра Алёну, якая вучылася на паралельным патоку, а вечарамі наведвала заняткі ў кансерваторыі, хораша спявала, не пакідалі Уладзіслава. Дзяўчына ўяўлялася яму ідэальнай, беззаганнай, і ён паводзіў сябе адпаведна – па-рыцарску: аднойчы нават пабіўся з п’янымі хлопцамі на вуліцы, абараняючы каханую. Маладыя людзі пачалі часта сустракацца, прагульваліся ў парку, шмат размаўлялі пра культуру і літаратуру, любаваліся прыродай, з цікавасцю і замілаваннем слухалі адзін аднаго, абменьваліся цёплымі пісьмамі на канікулах...

Але ў гісторыі з’яўляецца “трэці лішні” – камсорг курса Пятрусь Маркіч. Пісьменнік з’едліва характарызуе гэтага персанажа: “І хаця Маркіч гаварыў заўсёды правільныя словы – нейкай мяртвачынай аддвалі яны ў яго” [3, с. 15]; “Берасневіч нямала бачыў людзей такой пасады, прывык ставіцца да іх даверліва і шчыра, але да Маркіча звикнуць ніяк не мог” [3, с. 15]. Маркіч быў гатовы на многае дзеля ўласнай выгады і кар’ернага росту. На гэтым шляху першкодай стаў Берасневіч з яго паспяховасцю ва ўсім, ды яшчэ і з узаемным каханнем да Алёнкі, якая вельмі падабалася Петрусю. Яго зайздрасць чужомаму шчасцю і нянавіць да Уладзіслава раслі з кожным днём, што прывяло камсорга да рашэння “паставіць на месца” суперніка: “Ён шчыра думаў, што ў яго грамадская нянавіць, а зусім не асабістая, і не ўглядаўся ў глыбіны свайго сэрца” [3, с. 69]. На камсамольскім сходзе Маркіч выступіў супраць Берасневіча і прапанаваў выключыць яго з камсамола, што перакрывала шлях у аспірантуру, выбівала глебу з-пад ног, бо магло мець наступствы. У прамове ён выкарыстаў выказванні Уладзіслава, але перакруціў іх, змяніўшы сэнс.

Як і жадаў “трэці лішні”, пасля сходу разладзіліся адносіны паміж Алёнкай і Берасневічам. Хлопец не разумее, як каханая змагла адварнуцца ад яго, паверыўшы словам Маркіча,

назваць ілгуном. Дзяўчына нават не паспрабавала пагаварыць з ім, абразіўшы сваім недаверам. Ці вартыя такія адносіны працягу? Максімаліст і рамантык Берасневіч дае дакладны адказ: не; кідае ўсё і з'язджае настаўнічаць у вёску. Тым не менш, пісьменнік не пазбаўляе герояў магчымасці вярнуць каханне.

Маладыя людзі зноў сустракаюцца праз некалькі год. Берасневіч завочна скончыў універсітэт, працуе ў школе, робіць шмат для вёскі, але ці шчаслівы ён? На гэтае пытанне ён сам адказвае пры выпадковай сустрэчы з Алёнкай, якая прыехала з выступленнем у тыя мясціны. Яе спевы ўзрушылі Уладзіслава, абудзілі “горкае, светлае, напаяўзабытае”: “Любая! Любая! Вечна каханая! Цёплы агеньчык! Іскра ўначы! Кліча, кліча твой голас. Я іду, іду. Я ніколі не дайду да цябе, я чужы табе і невядомы, я ніколі не кіну і слова, ты нават не пазнаеш, што я тут. Але я іду” [3, с. 107]. Настаўнік, захутаўшыся ў кажух, падмяняе возчыка, каб даставіць некалі самага дарагога чалавека на станцыю. Алёнка пазнае каханага, гаворыць пра сваю памылку. Таксама рамантычная і бескампрамісная натура, яна не без дапамогі Маркіча палічыла, што Уладзіслаў “здрадзіў праўдзе”. “Як я магла я, простая дзяўчына, ведаць, што праўда, калі яна з нячыстага рота, калі яе прыстасаваў да кішэні нягоднік, гэта не зусім сапраўдная, папсаваная праўда, што ў такіх выпадках праўду трэба ратаваць” [3, с. 114]. Пісьменнік пакідае фінал аповесці адкрытым: закаханыя прызнаюцца ў пачуццях, Берасневіч адпраўляе Алёну ў горад, але яны дамаўляюцца сустрэцца праз два тыдні і тады адказаць на пытанне, вераць яны адзін аднаму ці не.

У. Караткевіч дае сваім героям шанс на шчаслівы фінал любоўнай гісторыі, чаго не адбылося ў сапраўднасці: студэнцкая закаханасць пісьменніка не атрымала працягу. Недасказанасць дазваляе чытачу паверыць у тое, што на гэты раз адносіны Уладзіслава і Алёнкі пройдуць выпрабаванне – не толькі даверам, але і часам.

Бібліяграфічны спіс

1. Караткевіч, У. У снягах драмае вясна : аповесць : для ст. шк. узросту / У. Караткевіч. – Мінск : Юнацтва, 1989. – 172 с.

ИНДИВИДУАЛЬНО-АВТОРСКАЯ КАРТИНА ТЕРМИНОСИСТЕМЫ МЕТОДИКИ ИНОЯЗЫЧНОГО ОБРАЗОВАНИЯ (НА МАТЕРИАЛЕ МЕТАФОРИЧЕСКИХ СТРУКТУР)

О. Г. Дедович (Минск, Беларусь)

Фокус данного исследования направлен на выявление индивидуально-авторских метафор в области методического терминоведения. Выбор вторичных номинаций, в частности семантических окказионализмов, в качестве объекта исследования не случаен. Метафора выступает «пусковым механизмом» для генерирования мысли в сторону неузуального употребления слова, что позволяет расписать авторскую картину мира глубинными оттенками смыслов, в той или иной степени продемонстрировать индивидуальность почерка. Источником иллюстративного материала послужили избранные труды педагога и учёного-аналитика Е. И. Пассова.

Отличительной чертой пассовского дискурса является «поразительное умение облечь добытое знание в контрастно-стилевую одежду, отточенность научного стиля изложения с вкраплениями метких национальных оборотов-метафор» [1, с. 317]. В связи с той важной ролью, которую для становления методической науки играет лексикография («Методический словарь – это Мир Методики, мир, в котором мы живём и работаем» [2, с. 23]), денотаты термин